

NUMERO 12.

Folio 22 R

ARTICULEN

TUSSCHEN DEN

GRAVE

VAN WITTENBERGH,
Generael Velt-Mareschal, vande
Sweetfche Legers, Ende de

PALATINS

Van POSNANIEN, Ende CALICX.

DEN BRIEF

VAN SYNE

MAJESTEYT

van SWEDEN, aen de SENATEURS van Syn RYCK,
op het Subjeet van Syn Victorien in POLEN.

Widtsghaders een BRIEF vande Major Generael Fortescue upt
Jamaica, aen den HEER PROTECTOR: *Beneffens de,*
Pertinente Beschryvinge van het
Eylandt Jamaica voozsz.

IN s'GRAVEN-HAGE,

Gedrukt vooz den AUTHEUR: *By* Christianus Calaminus.
Ende men verhoopse vooz den *Autheur,* *By* Henricus Hondius,
Konst ende Boeck-verhooper inde *Nieuwe Konst ende Boeck*
Druckerpe / Woonende inde Hof-straete / Anno 1655.

ARTICULEN

Geaccordeert, tusschen den Grave van Wittenbergh,
Generael Velt-Mareschalck, vande Sweetsche Le-
gers, ende de Palatins van Posnaniën, ende Calicx.

D' Historie is een Echo / de welke reputteert al het gene
dooz de geheele Weerelt passeert / d' Ooylage van Swee-
den / teghens de Croon Polen / maecht te groot gerucht
om swygen / ende zelfs hoe desen Ooylachs Donner / die
gaen slaen is / alwaer hy minst verwacht wiert / doet de Oogen
van heel Europa jeghenwoordelijck stil staen / om d' Oythomste
daer van te sien / en han sich niet dispenseren om reekenschap te
houden aende Posteriteept sonder de selve te ontrecken / een van
wonderlijckste saercken van Onsen Tijt.

Het Leger vande Serenissime Koninck van Sweeden / Onser
seer goedertieren Heer / ghelept onder den seer Excellenten Heer
van Wittenbergh / Generael Velt-Mareschalck / zynde geluc-
kelijck op den Bodem van Polen gemarcheert / heeft bejegent
den Adel vande Palatinnen van Posnanië ende Calicx / in hun
Leger / alle de Grootste Heeren / naer eene rype Deliberatie / ende
dooz intremise vande seer Excellenten Heer Hierome Rads-
ziewskij Onder-Chancellier van Polen / hebben onder hun be-
sloten / ende syn voorgemelde Excellentie Velt-Mareschalck / be-
houdens de Ratificatie van Synne Sweetsche Majestept de naer-
volgende Articulen.

I.

Dat vanden dach af vande jeghenwoordighe Conventie / den
Palatin van Posnanië ende die van Calicx / sullen blyben
onder de Sweetsche Protectie / onsen seer goedertieren Koninck
aen den welcken sy beloven Trouwe ende Gehoozsaemheyt / soo-
danich als sy tot nu aende Koningen van Polen gedaen hebben.

II.

Dat synne Serenissime Majestept sal hebben alle Konincklyc-
ke Gerechtigheden / de welke consistieren inde Vyve Dispositie
vande Goederen der Republicque ende vande Kercke / vande
Cribuyten / ende van alle Revenuen ende Inkomsten / diemen
hier te voorens heeft geexigeert,

III. Dat

E XXXIII 133

me voi.

ghienx

fool.

Dat syne Sweetsche Majesteit van gelijcken het Besit ende Possessie sal hebben / vande Steden in Posnanie / van Calix / van Lesnie / van Miedzierz ende vande andere Passaigen / de welcke dependeren vande Konincklycke Domainen / tot syne Commoditeit ende tot syne verseeckeringe.

I V.

Dat dese twee Palatinen / van nu af cederen de Dyppe Dispositie van hun Doet-Volck.

Ende den seer Excellenten HEER WITTEMBERGH
Velt-Marschalck, Generael inden Naem vande Serenissime KONINCK synen Meester, onder de Publicque Trouwe, geeft aende PALATYNS van HOOGH POLEN de naervolgende Verseeckeringen.

I.

Dat een yder Persoon van wat Staet ende Conditie dat hy mach wesen / breeftsamenlyck by syne Religie sal blyven / ende de selve in haere Kercken bypelijck mogen gebuyrcken.

I I.

Oock sal een yder volkomentelijck ghesieten d' Oude Privilegien ende soodanich als de selve / door d' Edicten van veele Koningen syn geconfirmieert geweest.

I I I.

De Soldaten en sullen hun Winter Quartier op de Landen vande Edellieden niet hebben / ende soo sy pets rooven / verderben / ofte dier gelijcke moetwil beduyben / sullen swaerlyck gestraft worden

I V.

Tot de Conservatie vande Rechten van alle Ingesetenen / soo sullen d' Oude Jurisdictionen geoeffent / ende alle Sententien onder den Naem van Syne Serenissime Sweetsche Majesteit gegeven worden / door de welcke van gelijcken gegeven ende ghe-distribueert sullen worden / alle de Ampten vande Parlemenenten / ende de Officien diemen gaf ende distributeerde by de Polsche Koningen.

V.

Ende ingeballe eenige vande Ingesetenen van dese twee Palatins de tegenwoordige Transactie contrarie syn / de welcke siet

G g

by den Welstant / den Intrest ende de Gemeene Ruste / ofte ge-
 adhereert de Polsche Konincklycke Partye / Haer Lieber Erf-
 Goet salzyn geconfisqueert tot nut van syne Sweetsche Ma-
 jestepts Domainen ende tot syn v. l. komen dispositie / in trouwe
 ende getuygenisse van al het welke / heeft den seer Illustren ende
 seer Excellenten Velt-Mareschalck / als de principaële Senateurs
 ende Grootte vanden Palatinaffen dit gheteekent / ende was ge-
 teekent in 't Leger.

Christoffel de Buyn Opalinsky, Palatin van Posnanien, soo in sy-
 nen Naem, als in den Naem van geheel het Palatinaet, Andries
 Charles Gudziensky, Palatin van Calix, in synen Naem, ende in-
 den Naem van die van het gheheel Palatinat, Pauwel Gembecky,
 Maximiliaen Miasnowsky, Castel, Knack Wayword, Miasnowsky,
 Castel Santu.

Den BRIEF van Syne MAJESTEYF van Sweeden, aende SENA-
 TEURS van Syn Ryck, op het Subject van Syne Victorien in Polen.

Dit Tractaet is tot Wolgast aen Syne Sweetsche Majesteey
 gebracht / het welke hy aen Syne Senateurs heeft ghe-
 sonden / met den naer volghenden Brief, by de welke hy
 hun onderrecht van syne Victorien.

WY CHARLES GUSTAVE, Koninck der Sweeden, der Got-
 then, ende der Wandaelen, Groot Prins van Furlant, Hertogh
 van Esthonie, Carelie, Bremen, Verden, Stetin, Pomeranien,
 Cassubie, ende Wandalen, Prince van Rugie, Heer van An-
 grien, ende van Westmarie, &c. Pals-Graef vande Rhyen, Hertogh van Ba-
 viere, Gulick, Cleve, ende Bergen, &c.

Aen onse seer Beminde ende Getrouwe Senateurs van het Ko-
 ninckrijck, tegenwoordich tot Stocholm, S A L U T:

Ghy sult verstaen seer getrouwe Senateurs / soo door de seer
 Godmoedighe Gelatien / die ons heeft gedaen den Gave
 Arbdich Wittenbergh onsen Velt-Mareschalck / als door
 de Vrede Articulen / ende Conventie tusschen hem endede twee
 Palatins van Posnanie ende Calix / hoe het Godt den groot-
 sten Souberain heeft gelteft onse Wapenen te segenen / ende hun-
 ne Herten te bzeeken / sonder eenige Bloet-storting / te verlaten
 de Partye vanden Koninck van Polen / ende in ons te soucken
 hunne Bescherminge ende Protectie.

Daerom ist alsoo wy ghene genouchsame Dancksegginghen
aende Goddelijcke Majestejt konnen doen / dat hy dese dinghen
soodantch heeft gedisponeert / tot verseeckeringe ende welstant
van onsen Persoon ende Staet / wy bidden dat het hem belieft te
voorzens een geluckich Succes te geben in onse Beraetlagingen /
vergeselschapt met sone D. Benedictie tot sone Paems Glorie /
ende tot nut ende conservatie van onsen Persoon ende van het
gansche Vaderlandt.

Wy hebben ten Proposte ghevonden D. dooz onse Gratie Ad-
hys te geben van eene soo groote / ende importante Conqueste :
niet twyffelende / of ghy Leden sult deel nemen aen de bydt-
schap die wy daer in hebben / ende ten surplusse ghy sult ons
uwen goeden Staet mede deelen / ten eynde dat hy gheluckelijck
upt wercke tot ons ende ons Koninckrijck voordeel.

Daer op wy de tegenwoordighe sullen besluypen / D. recom-
manderende dooz onse Gratie in 't generael ende parttulier
aen Godt Almachtich.

CHARLES GUSTAVE.

Een BRIEF vande Major Generael Fortescue upt Jamaica, aen
den Heer PROTECTOR, Benessens de pertinente Beschyp-
dinge van het Eylant Jamaica, gelegen by het Ey-
lant Cuba, ende Hispaniola.

MYN HEER;

T Sedert mynen laetsten den welcken U Hoocheyt volkomment-
lijck berechte vande Conqueste van dit Eylant, soo hebben Wy
noch eenige Gevangen gekregghen vande Vyant, daer van de reste
(gelijck Ghy weer) sich in 't Geberchte verborghen hout, alwaer
sy veel hebben te lyden, soo door honger, als injurie vande locht, die sy
moeten onderworpen zyn door faute van Huysen, ende souden hun geerne
onder ons begeven, by aldien niet eenige vande aensienlijckste ende vande
obstinaetste onder hun sulckx niet verhinderde, niet-temin verhopende dat
sulckx sal gheschieden, door goet Tractement dat sy van ons ghenieten, het
meerendeel zynde Portugeesen, ende vervolghens hebben meerder lust om
met onse Natie te verdragen.

Wy lyden tegenwoordich vry oock wat gebreck, hebben weynich Broot,
geen Brande-wijn, geen Casave, ende het gene datter is, wort ons door den
Vyant genomen, niet-temin sullen promptelijck nieuwe planten, ondertuf-
schen vertrouwen dat de Vrienden ons van nootdrift sullen alsisteren. Ick
hebbe

hebbe meer berechtinge te geven, aengaende de Generaelen Pen ende Venable, 't welke Ick hope dat ghedaen sal worden door den Cornel Buller, myne sieckte verhindert meer te schryven, maer dese sal gheselschap zyn met de pertinente Beschryvinghe van dit Eylandt ende onse Conqueste, soo curieus als te voorens in eenige Caerte mentie gemaeckt is, ende de welke Ick expresselijk hebbe laeten maecken, om U Hoocheyt te onderrechten, van wat consequentie dit Eylandt is, het welke door syne Coopmanschap, de gefonde Locht, ende Situatie veel beter is als Hispanole, naer het oordeel van die, de welke een volkommen kennisse hebben van het een ende het ander, ende in 't particulier:

V seer nootmoedigen ende verplichten Dienaer

P. FORTESCUE

Dit Eylandt het welke behoort aen den Grave de Veraguas / den welcken directelijken af-komstich is van Christoffel Columba die d' Indien heeft ontdeckt / ende niet aen den Hertogh de Medina (gelijck eenige geloof hebben) heeft 50. Mylen lichte van Pinea Morante, ten Oosten tot Punta Negrillio, ten Westen ende ontrent twintich in de bzeete van Caguaya, ten Zuiden ofte St. Jago, in de Haven van St. Anne de Seville / alwaer 't anderen tijde de Stadt was.

d' Eerste van syne princetpaelen Haven is de boven-ghemelde Plaetse Caguaya / het welke dient voor St. Jago de la vaga, anderstints gesept St. Jacques vande Welben / vaer van sy maer ontrent 2. Mylen en is af gelegen.

De Tweede naer de Zupdt-zjde is Esquivil, gelegen 3. Mylen vande eerste naer 't Westen / ende hoe wel het Canael soo wel als het eerste seer beswaerlijck is te vinden / soo is het niet-temin seer dienstich / particulierlijck upt oorzaccken van eenen Zee-Arm / seer wel tot den Scheep-houdt ghelegen / sich eene Myle Lantswaert in veezredende / alwaer het een kleen soete Water stroomt ontfaecht genaemt El Rio della Puente, syne oorzprongk nemen de twee Mylen vande Stadt St. Jago / ende lieffelijck loopen de door de Sabanes ofte Weyden / ende valt in desen Zee-Arm genaemt Guabaora.

Het Landt / het welke tusschen de voor gemelde Stadt St. Jago gelegen is / is nieerendeel bloot / ende de Weyden vol Beesten ende Paerden / ende van daer tot Macario, diemen beuint gedestineert te zyn ontrent ses Mylen / de Custe is goet ende bequaem om

om te Ankeren; maer daer en is noch Dozt / noch Haven naer-
der / als Panda, Bottellio, Rondenbergh, eene Myle vande selve
ontlast sich inde Zee ten Westen eene Keutere ghenamt Mani-
nelle, die Haven dooz spronck neemt eene Myle ende half in het
Landt / ende is seer abundant in visch.

Passerende lanck dese Custe / het naeste quartier van het goe-
de Landt ende bequamer om Ancker te werpen is Punta de la Go-
fus, ontrent acht Mylen van Pacaria dicht by Pereda; eene vande
beste ende wylste Weyden van gheheel het Eplandt lanck zynde
vier Mylen.

Tusschen Pereda ende eene klepne Haven ghenamt Elconde, 5.
Mylen vande eerste Plaetse / valt noch in Zee de groote Riviere
van Caobano, die dooz de Geberghten (vanden selven naem) pas-
seert / overvloedich van Beesten ende laetende d' Aerde bloot /
ontrent eene Myle vande Zee / sich stoztende dooz de Berghach-
tige Landen / vol van Hout tot inde Savana, waer sy begint ge-
nouchsaem diep te worden vooz de gemeene Schepen / ende hoe
wel sy overmeestert is / dooz de Wancken ende klepne Eplande-
kens / dooz faute van gefrequiteert ende gesuybert te worden /
ende heeft op haer meeste enghte tot 60. ende 50. Doeten vzeete.

Ende ontfaecht oock in haer beginsel groote soete Water-
stroomen / die tot een wonderlycke menichte Disscherpen nut
zyn; maer overmits de traechteit van haren stroom / soo is
sy niet sant veruypt / sulck dat sy maer 4. Doeten diepte heeft /
ten waer ten tyde van eenen hoogen Vloot / niet-temin en verhin-
dert niet / bukten op de open Reede goeden Ancker gront te
hebben.

Twee Mylen van daen / is een ander Plecke genaemt El Etada,
gemaect met eenighe Savanes alwaer groote menichte Beesten
zyn / de welke de Spaignart noemt Ganadas Simarones ofte wil-
de Beesten / om dat sy ongetepkent zyn ende aen geen particu-
lier toe behooren / maer aen den principael Bevel-hebber ende
Proprietaires vande Plaetse / hier is noch eene klepne Haven
genaemt Punta de Conde.

Van daer tot de Punta Negrillio hantmen noch Dozt / noch Ha-
ven / maer passerende te Lande soo isser alleendelyck eene Plecke
geheeten Cabonico, ampel ende vruchtbaer in Wilde ende Cam-
me Beesten / dicht daer by is de Savane ofte Weyde vande Zee /
die eyndicht aende Caap, Negrillio.

Vande Haven van Cugnaya ten Oosten is het Landt genaemt de Leguaay, 't welke aende Oost zyde vande gemelde Haven is / ende presenteert aen de Haven eene bzeede ende volle Weyde met eenen Armen der Zee / die sich tot daer toe uyt spzept / seer dienstich tot conservatie vande Schepen door de menichte vande Ceder-Boomen ende andere soozten van Boomen / diemen albaer behint dienstich tot de Schipsbouw.

Het naest aengrensende Landt van Liguany is Lerania seer engh / maer pzooye tot Wooningen / tusschen de Zee ende het Geberghe hebbende noch eenighe kleyne Weyden / maer sonder eenighe Habitatie / noch anders als Wilde Beesten / ende is twee Mylen lanck.

Dervolgens verthoont sich Ayala vol Camme Beesten / ende veele andere Commoditeyten om te woonen / en om gelegentheden te maecten voor het supker / door middel van twee Rivieren die tusschen beeden loopen / maer wort door Roofers ende Pirates seer beschadicht / die lichtelijck in twee hoecken voert aen Landt setten / d' een genaemt Los Anaones ten Westen / ende ten Oosten la Cruz del Padre.

Men heeft oock in dit Landt veel kostelijck Geboomte / onder andere den Grandillio, roodt ende swart van kouleur / oock soos swaer als den Ebene, daer van men sich dient tot Bedsteden ende Ledecanten : Den Ceder, den uytmuntenste van geheel Indien / ende util om tot alles te ghezupcken / ghelijck de Chesne in Engelandt de Cawobena, het welck een Boom is ses vadem ront / van seer schoon root kouleur / insgelyckx goet tot Bedsteden / Tafelen ende Temmeraije : Den Cittano, van geel kouleur / een vadem ront / excellent om mede te schilderen : Den Bresl ende Bresillet, oock goet om schilderen / alles in groote abundantie in dese Quartieren : Den Guayac, diemen ghezupckt tot alle soozten van menubelen / selfs nut tot de Medecine / ende de welke seer tot Carthagene verkocht wort.

Wy hebben oock van ghelijcken veele Wychten / als Peper / hebbende Reuck als Girofle-nagels / uyt welckx Bladeren een sterck Water wort getrocken / seer geestimeert by de Spaignarden / inde voorghemelde Stadt Carthagene / ende menichte andere / van seer vrachtigen smaeck ende soodanich ghesocht / dat men een notable Proffpet verhoopt.